GAZETA
Wielkiego Xięstwa
POZNAŃSKIEGO.

Nakładem Drukarni Nadwornéj *W. Deckera i Spółki.* — Redaktor: *A. Wannowski.*

№ 219. We Wtorek dnia 20. Września. **1842.**

Wiadomości zagraniczne.

Rossya.

Z Petersburga, dnia 28. Sierpnia.

Margrabia d'Arlincourt pojechał podobno w głąb Rossyi. Wspominam tu o nim tylko dla tego, ponieważ gazety dziwne jakieś projekta podróży jego przypisują. Ale ręczę, że ten biedny Jgmść całkiém niewinny i że mu roli żadnéj nie powierzono. Sławny Margrabia przyjeżdża; — ale nie chce na Dworze przez Sprawującego interesa Ludwika Filipa się kazać przedstawić; ponieważ mu się to nie udaje, niechce się przynajmniéj trójkolorową kokardą splamić. Ale i w tém skrewił — Cesarz bowiem takowego zgwalcenia przepisów mundurowych przebaczyć mu nie mógł i odprawił go po krótkiéj, oziębłéj konwersacyi. Zaś Horacego Verneta obsypuje łaskami. — Jeżeli odwołania Generała Grabbe jako potwierdzenia poniesionéj klęski oczekiwają, to może się w tém pomylą. Miał on — jak niegdyś Terencyusz Varro — pochwalne otrzymać pismo z powodu jego gorliwych, choć niepomyślnych usiłowań.

Z dnia 8. Września.

W czasie pobytu N. Króla Pruskiego w Petersburgu, młody budowniczy, A. Vendramini, znany już tutaj z wielu dzieł sztuki, miał zaszczyt złożyć J.K. Mości projekt pomnika dla Fryderyka Wielkiego. Król Jmć Pruski, w dowód swéj życzliwości, udarował Pana Vendramini wielkim medalem złotym.

Podług potwierdzonego przez N. Cesarza przełożenia S. Synodu, od 1. Stycznia 1843 r. w obwodzie Kaukazkim i kraju Czarnomorskim, ma być urządzona osobna eparchija trzeciéj klassy i Biskup jéj ma się nazywać Kaukaskim i Czarnomorskim, a Biskup eparchii Nowoczerkaskiéj, ma się nazywać Dońskim i Nowoczerkaskim.

N. Cesarz 30. Czerwca potwiérdził projekt podany przez ś. Synod o założeniu w Kazaniu Duchownéj akademii.

N. Cesarz rozkazał, aby członkowie i urzędnicy Heroldyi będącéj przy Warszawskich Departamentach Rządzącego Senatu, mieli mundury przepisane dla urzędników Heroldyi Cesarstwa.

Otrzymawszy doniesienie o odbytéj 3. Lipca, przez Dyrektora Domu położniczego w Moskwie Radcę Stanu Richtera, z najlepszym skutkiem operacyi Cezaryjskiéj nad karlicą, N. Pan raczył go udarować brylantowym pierścieniem z cyfrą Swojego imienia.

Minister Wojny Generał jazdy, Generał-adjutant Xiążę Czerniszew za powrotem do Petersburga po wypełnieniu danego mu w

Kaukaskim i Zakaukazskim kraju szczególnego zlecenia, otrzymał z dnia 12. m. b. Cesarski rozkaz objęcia na nowo zarządu powierzonego mu Ministerstwa.

Ukazy rządzącego Senatu. — I. 29. Lipca: »Z ogłoszeniem potwierdzonego przez N. Cesarza przełożenia Komitetu do spraw Zachodnich gubernii, następującéj treści. 1) Nowozaczynające się sprawy o konfiskowane dobra, mają być wprowadzane w miejscach sądowych, koleją przepisaną dla spraw połączonych z interesem skarbowym, bez wnoszenia ich do Kommissyi likwidacyjnych. 2) W Kommissyach likwidacyjnych pozostaną sprawy, wymagające likwidacyi i o wydziały należących części. 3) Pozostałe nie rozpatrzone w Komissyach sprawy tyczące się likwidacyi ukończonych, albo nie mające z niemi związku, mają być oddane z Kommissyi do właściwych sądownictw, dla dalszego ich przewodu stósownie do prawideł o sprawach ze skarbowym interesem połączonych. Należyte rozdanie tych spraw poleca się Generał-Gubernatorom. 4) Ze spraw zostających w urzędach sądowych, oddać do Kommissyi likwidacyjnych podług dawnych zasad i za nadejściem kolei, takie tylko sprawy, które mają związek z likwidacyą odbywającą się w tych Komissyach, a inne wszystkie, niewnosząc do nich, załatwić koleją wskazaną na sprawy osób prywatnych ze skarbem.« — II. tegoż dnia: »Z ogłoszeniem potwierdzonego przez N. Cesarza Zdania Rady Państwa, aby cudzoziemcy, nie umiejący pisać po rossyjsku, mogli biorąc kwity z kass rządowych poświadczać to podpisując się i w swoim rodowitym języku, lecz nie inaczéj, tylko upraszając do zaświadczenia swego podpisu, ustronną jaką osobę, umiejącą pisać po rossyjsku.«

F r a n c y a.

Z Paryża, dnia 10. Września.

— — Pismo Pańskie obejmuje wiadomości o stanie emigracyi polskiéj i Towiańskim, proroku, wymagające poniekąd sprostowania. Towiański, mąż pełen porywającego krasomówstwa, miewał kazania w kościele Notre-Dame i St. Séverin i ogłosił, że trzy ludy grzech pierworodny dotyka, t. j. Żydów, Polaków i Francuzów, że wszelako te ludy nareszcie świat uszczęśliwią i szczebla oświaty dójdą, zaś Anglicy są potępieni i zguby swéj nie ujdą. — Zresztą Towiański nietylko Mickiewicza przyjacielem, lecz téż wielu innych znakomitych Polaków, a mianowicie jednego zasłużonego Pułkownika. — U Ludw. Królikowskiego wyszło tu pismo w języku polskim: »Polacy i Chrystus«, w którém wzywają, żeby Żydzi i Polacy się połączyli, kiedy z tego połączenia uszczęśliwienie świata wyniknie!! — Towiański z Paryża wywołany został, ponieważ śmierć Xięcia Orleańskiego miał przepowiedzić.

Z dnia 11. Września.

Monitor zbija dzisiaj pogłoskę, jakoby rząd ławkę dla duchownych Parów w Izbie Parów ustanowić zamyślał; odwołuje się do art. 23. Karty z r. 1830., w którym między kategoryami, mającemi składać Izbę Parów, o Biskupach francuzkich żadnéj nie ma wzmianki.

Student medycyny, Gauthier, obwiniony (jak wczoraj doniesiono) o udział w wydawaniu listów fałszywie Królowi Ludwikowi Filipowi przypisanych, skazany został przez Sąd przysięgłych na 10letnie uwięzienie i zapłacenie kary 100 fr. Po wysiedzeniu kary ma on jeszcze przez dwa lata zostawać pod dozorem policyi.

Xiążę Vitoria wezwał Pana Cormenin, aby mu udzielił myśli swoich względem ustanowienia Rady Stanu w Hiszpanii.

Niedawnym czasem na okręcie angielskim niejakiś P. Scott do portu algierskiego zawinął, którego poprzedziła wieść, iż Konsulem angielskim u Abdel Kadera mianowany został. **Gazette du Midi** pisze, że zapytany urzędownie o cel missyi swojéj, bez ogródki wyznał, że jest w istocie mianowany Konsulem u Emira, poczém Generał Bugeaud zabronił mu wstępu do Afryki. Ten P. Scott służył niegdyś w obozie Don Carlosa, a po upadku sprawy tegoż podróżował długo po całéj Afryce i zna dokładnie stósunki i położenie Emira równie jak Cesarstwa Marokańskiego. W pamiętnikach, które o podróży téj wydał, wychwala niezmiernie Abdel-Kadera, zaszczycając go przydomkiem Napoleona Afryki. — Francya na ustanowienie Konsulatu angielskiego u Emira zezwolić nie może, ile że już obecnie mnóstwo Anglików go otaczających, wszelkiemi ruchami jego kieruje.

H i s z p a n i a.

Z Madrytu, dnia 3. Września.

Doroczni dzień układu w Bergarze, d. 31. Sierpnia, ten w skutkach swoich tak ważny dzień, przeminął w tym roku cicho i bez okazałości. Natomiast odbyły się onegdaj zwyczajem uświęcone uroczystości. Regent udał się wśród odgłosu dzwonów do Ayuntamiento, i z tą władzą, jako téż i licznym orszakiem do kościoła S. Izydora, gdzie Te Deum odśpiewano. Wieczorem nakazano domy oświetlić. Oświetlenie to jednak bardzo skąpo wypadło i tylko okazale oświetlone mieszkanie Posła angielskiego zdołało na siebie uwagę zwrócić. Opinia publiczna więcéj okazywała obojętności, niż przyjemnych wspomnień.

Ayuntamiento wyrzekło wprawdzie w jednéj odezwie: »Święćcie dzień ten, a pamiątka jego niech będzie nową przysięgą, że, ile razy złośliwi cudzoziemcy albo wyrodni Hiszpanie kraj, jak przed dwoma laty, do upadku doprowadzą, pokażecie się nieugiętymi, walecznymi i wiernymi waszéj przysiędzę ocalenia go i dania nowego przykładu bohaterskiéj odwagi. Wszyscy będą was podziwiali i wskażą wam pierwsze miejsce pomiędzy wolności godnemi narodami. Wasze Ayuntamiento zawsze was do tryumfu poprowadzi; a ten nas nigdy nie minie, gdy jako wolni i waleczni przeciw tyranom i despotom walczyć będziemy. »Ton, w jakim odezwę tę ułożono, nie znalazł w organach opinii publicznéj żadnego odgłosu. Eco del Comercio, kupiony teraz przez Podskarbiego Infanta Don Francisco, tak się natomiast onegdaj o skutkach Pronunciamiento w swój zwykły, przesadzony sposób wyraził: »Pronunciamiento z Września w kolebce niemal zfałszowane zostało; dotąd służyło ono tylko za drabinę, po któréj postępowi renegaci, chciwi urzędów i pełni zemsty prywatnéj, do władzy się dostawali..... Czyliż powstanie wrześniowe przyniosło jaką korzyść narodowi? Odpowiedź ludu: tylko jednę korzyść osiągnąłeś, t. j. korzyść poznania, że twoje natężenia, ciągle tylko do karmienia pewnych nicości służyły; że ty z łkaniem kawałek czarnego chleba pożywasz, podczas gdy napuszone pijawki na biesiadach owoce twego potu spożywają.... ale niedaleko jest wasz dzień.... może wkrótce jutrzenka nadziei i cnoty zabłyśnie.... Hiszpania będzie wielką i szczęśliwą, gdy się prawdziwe i prawne wnioski Pronunciamiento wrześniowego ziszczą.«

Dziwny wypadek wydarzył się w Benicarlo (prowincyi Castellon de la Plana). Przy sposobności walki byków zebrało się tamże d. 27. z. m. kilkaset ułaskawionych ludzi, którzy pod kabrerą służyli, równocześnie zaś także 250 gwardzistów narodowych z leżącego o milę ztamtąd miasteczka Vinaroz. Nagle rzucili się pierwsi wspólnie z mieszkańcami w Benicarlo na nich wśród okrzyków: »Niech żyje Karól V! niech żyje Cabrera!« Gwardyści z Vinarozu podali tył i uciekli jak zmyci. Znany pod nazwiskiem »el Serrador« Szef karolistowski miał stać na czele tego ruchu.

Przed dwoma nocami napadło czterech konnych rozbójników o trzy mile ztąd na jadącą z Bajonny pocztę, i ci złupili do szczętu znajdujących się tamże podróżnych. — Dnia 30. z. m. o milę od Saragosy 28 osób przez rozbójników napadniętych zostało. Nazajutrz rzucili się rozbójnicy na francuzkie towarzystwo sztucznych jezdzców Paula i pozbawili je 3000 piastrów. — W prowincyi Toledo liczy banda rozbójnicza 60 ludzi konnych i tyleż pieszych.

Serbia.

Stósownie do Gazety Powsz. Auszb. nadeszły listy z nad granicy Austryacko-Serbskiéj z doniesieniem, że dążące już od dawna do wzniecenia buntu stronnictwo emigracyjne w Serbii, zamiar swój do skutku przywiodło i wojska rządowe w dwuch utarczkach d. 4. i 5. Września pod Kragujewaczem poraziło. Xiążę Michał uszedł najprzód do Belgradu a gdy powstańcy i przeciw temu miastu wyruszyli, przez Semlin na ziemię Austryacką się cofnął.

Turcya.

Z Konstantynopola, dnia 24. Sierpnia.

Zrobiono Porcie propozycyą względem wybudowania drogi żelaznéj ztąd do Adryanopola. Projekt ten został dobrze przyjęty, ale wątpią o jego wykonaniu, raz z powodu wielkiéj odległości (70 godzin drogi), drugi raz z powodu wielkich trudności w przecinaniu wielu gór wysokich.

Wkrótce przybyć tu mają parostatki z Odessy, należące do towarzystwa, które się zawiązało w Rossyi pod opieką rządu, i przeznaczone do utrzymania regularnéj kommunikacyi między Odessą a Konstantynopolem, Smyrną i Atenami.

Rozmaite wiadomości.

Z Poznania. — W miesiącu Sierpniu wydarzyło się w departamencie bydgoskim 18 pożarów, które 8 domów, 10 chlewów, 8 stodół, 1 spichlerz, 1 młyn, 1 cegielnią, 1 szopę i całe zabudowanie jednego chłopa w perzynę obróciły. W jednym przypadku ogień z umysłu podłożono; sprawcę tegoż wyśledzono i pod sąd oddano; przyczyny natomiast reszty pożarów dotąd nie wykryto. W czasie jarmarku w Margoninie, w powiecie chodzieskim, zachwycił gwałtowny wicher wiele na sprzedaż wyłożonych przedmiotów, jak czapek, kapeluszy, chustek i t. d. takowe w górę uniósł i zatracił.

Sprzęt oziminy zaspakaja w ogólności; mniéj to powiedzieć można o sprzęcie jarzyny, gdy ziarno z powodu wielkiéj suszy nie wyrosło. Jęczmień przecież lepiéj się udał niż owies. W powiecie gnieźnińskim niedobór w tych gatunkach zboża, podobnie jak w grochu wynosi $\frac{1}{4}$ w porównaniu z rokiem zeszłym. Ceny zboża znacznie się zniżyły, a natomiast wzniosła się pasza znacznie w cenie. W powiecie czarnkowskim już teraz za centnar siana płacą po 25 sgr. do 1 Talara. Jest to sku-

tkiem lichego w całym departamencie zbioru siana.

Handel zbożowy w Bydgoszczy całkiem niemal zatamowany, a to wpływa szkodliwie i na wszystkie inne rzemiosła. Nader niska woda wstrzymuje także żeglugę, ponieważ Noteć ledwie z połową zwyczajnego ładunku przebywać można, a i przy tak lichym ładunku nawet w niektórych miałkich miejscach z trudnością tylko przedrzeć się można. Wyroby sukienników w departamencie bydgoskim ograniczają się na 1833 postawach sukna, 340 postawach boju i 46 multunu, które jednak za bardzo niskie sprzedano ceny.

W powiecie inowrocławskim popełniono 1 rozbój publiczny, 1 w powiecie mogilnickim, a w powiecie gnieznieńskim 2. Zbrodniarzy wykryto i do sądu odesłano.

Z Berlina. — Ministerstwom, których się to dotyczy, wręczono temi dniami rozkaz gabinetowy, zatwierdzający prace fortyfikacyjne w prowincyi pruskiéj. Królewiec i miasteczko Loetzen będą twierdzami i roboty tamże jak najprędzéj rozpocząć się mają; daléj nad portem w Kłajpedzie założyć mają dzieła obronne, których wykonaniem także się niezwłocznie zajmą. Prócz tego przebudują i rozprzestrzenią znacznie znajdujące się w miasteczkach Labiau, Ragnicie i Neidenburgu stare zamki zakonne, i takowe na cytadele przetworzą.

Donoszą z Gdańska, z d. 8. Wrześn. — Piérwszy tutejszy dom handlowy (Ł....... i spółka) podupadł. Nim bankructwo swoje ogłosił, wyprawił sztafetę do Warszawy do krewnych hrabiowskich i do Banku Królestwa Polskiego, z którym w ścisłych zostawał związkach; gdy odmówna nastąpiła odpowiedź, wezwał swych wierzycieli. Powiadają, że dom ten w ciągu ostatniéj zimy 5—6000 łasztów pszenicy w Polsce po wysokiéj cenie kupił; dla braku wody na Bugu większa część téj pszenicy tam jeszcze złożona, a tak około 600000 Tal. straty poniesiono. Domy nasze handlowe mało tylko przez upadłość tę tracą, zaś zagraniczne w Hamburgu, Londynie, Odessie i Warszawie wielki ponoszą uszczérbek. (Słychać oraz, że wielki dom handlowy w Bydgoszczy z 300,000 Tal zbankrutował).

OBWIESZCZENIE.

Dostawa świec dla Sądu Nadziemiańskiego na zimę nadchodzącą, wynosząca około 1300 funtów świec lanych, ma być w terminie

dnia 26go mca bież.

po południu o godzinie 5téj przed Dyrektorem Kancelaryi Radzcą sprawiedliwości Wandelt, w zamku sądowym wyznaczonym, najmniej żądającemu wypuszczoną, na któryto termin ochotę licytować mających niniejszem zapozywamy.

Poznań, dnia 14. Września 1842.

Królewski Sąd Nadziemiański.

Stan Termometru i Barometru, oraz kierunek wiatru w Poznaniu.

Od dnia 11. do 17. Września:

Dzień.	Stan termometru najniższy	Stan termometru najwyższy	Stan barometru.	Wiatr.
11. Wrześ.	+ 10,0°	+ 15,1°	27 c. 7,91.	Pol. do Z.
12. »	+ 9,8°	+ 15,3°	27 = 7,8 =	Polud.-z.
13. »	+ 9,2°	+ 14,8°	28 = 0,0 =	dto.
14. »	+ 11,6°	+ 16,1°	28 = 1,3 =	dto.
15. »	+ 9,5°	+ 16,2°	28 = 1,2 =	Polud. w.
16. »	+ 10,1°	+ 15,6°	28 = 1,5 =	dto.
17. »	+ 6,8°	+ 17,7°	28 = 1,2 =	Wsch.

Ceny targowe w mieście Poznaniu.	Dnia 16. Września 1842. r. od Tal.	sgr.	fen.	do Tal.	sgr.	fen.
Pszenicy szefel	1	23	—	1	25	—
Zyta . dt.	1	8	6	1	9	—
Jęczmienia dt.	1	1	—	1	2	6
Owsa . dt.	—	22	—	—	23	—
Tatarki dt.	1	10	—	1	11	—
Grochu . dt.	1	5	—	1	6	—
Ziemiaków dt.	—	14	6	—	15	—
Siana cetnar	1	—	—	1	2	—
Słomy kopa	7	—	—	7	5	—
Masła garniec	2	10	—	2	11	—